

[Udenrigsministeren]

forbehold. Jeg vil derfor appellere til fremskridtspartiet, da vi jo grundlæggende er enige om disse ting, om vi dog ikke i fællesskab kunne sørge for, at denne konvention nu bliver ratificeret af et enigt folketing.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 116 stemmer mod 10.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet udenrigsministeren meddelelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 97:

Forslag til lov om midlertidigt statsstilskud til bygningsinvesteringer i jordbrugsbedrifter.

(Fremsat 12/1 83. Første behandling 25/1 83. Betænkning 9/3 83).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§ 1, ændringsforslag nr. 1, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 2-4, § 3, således ændret, og §§ 4-9 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 79:

Forslag til folketingsbeslutning om præcisering af retningslinjerne for udstedelse af visum til sydafrikanske statsborgere.

Af Riishøj (SF) m.fl.

(Fremsat 18/2 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Forslaget indeholder 2 elementer. For det første, at henstillingen i det nordiske handlingsprogram af 10. marts 1978 om afbrydelse af sportslige og kulturelle kontakter med apartheidregimet også skal omfatte studie- og skolemæssige forbindelser. For det andet, at sydafrikanske flygtninge, repræsentanter for befrielsesbevægelser samt ofre for apartheidstyret ikke skal være omfattet af de i handlingsprogrammet omtalte foranstaltninger.

Inden jeg nærmere kommenterer disse 2 elementer, vil jeg gerne kort gøre rede for retningslinjerne for udstedelse af visum til sydafrikanske borgere inden for det kulturelle område, således som de er udformet på basis af henstillingen i det nordiske handlingsprogram.

Som nævnt i mit svar på en forespørgsel i folketinget den 20. januar 1983 om Sydafrika opnåede de nordiske udenrigsministre på mødet i Reykjavik i marts 1982 enighed om ensartede retningslinjer for administrering af visumpligten for sydafrikanske statsborgere. Disse retningslinjer indebærer, at alle sydafrikanske statsborgere, der ønsker at deltage i kulturelle manifestationer i de nordiske lande til fordel for apartheidregimet, bør nægtes visum. I de tilfælde, hvor der ikke klart er tale om kulturelle aktiviteter til fordel for det officielle Sydafrika, vil der ved afgørelsen af konkrete visumansøgninger blive lagt følgende retningslinjer til grund:

Henstillingen i det fællesnordiske handlingsprogram er rettet til offentlige myndigheder og institutioner, ikke til private. Den vedrører kun kontakter med apartheidregimet, og ved apartheidregimet forstås i første række sydafrikanske statslige eller kommunale

[Udenrigsministeren]

le myndigheder, men tillige offentlige institutioner, der direkte eller indirekte søger at fremme apartheidpolitikken. Selv på områder, der ellers er omfattet af boykotten, vil kontakter med modstandere af apartheidpolitikken, det være sig institutioner eller enkeltpersoner, imidlertid kunne fremmes.

Se, disse fællesretningslinjer gør det klart, at formålet med henstillingen i det nordiske handlingsprogram netop er at give den sydafrikanske regering det utvetydige signal, at de nordiske lande tager afstand fra apartheidpolitikken og derfor også tager afstand fra institutioner og personer, som repræsenterer denne politik. Omvendt må de nordiske lande naturligvis være interesserede i at opmuntre modstandere af apartheidregimet og gennem dem formidle de ideer om lighed og social retfærdighed, som vores samfund bygger på, og sådanne kontakter bør derfor støttes.

Baggrunden for SFs beslutningsforslag er, som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, sagen med den sydafrikanske skoleelev, der blev optaget på et dansk gymnasium. Pigen ophold i Danmark var formidlet privat, og selv om hun skulle modtages på en dansk undervisningsinstitution, der er ejet og finansieret af det offentlige, var der ikke tale om, at skolen eller danske myndigheder var involveret i nogen kontakt endside noget samarbejde med apartheidregimet i Sydafrika. Det turde derfor være uden for al tvivl, at der ej heller var tale om nogen kulturel aktivitet til fordel for det officielle Sydafrika. Undervisning af den sydafrikanske pige på en dansk stats- eller kommuneskole kunne således ikke siges at være i strid med hverken det fællesnordiske handlingsprogram eller med de retningslinjer, der på nordisk plan er enighed om at lægge til grund for forvaltningen af programmet. På dette grundlag skal jeg kort kommentere de 2 elementer i SFs beslutningsforslag.

Som det er fremgået af, hvad jeg har sagt, er studie- og skolemæssige forbindelser allerede omfattet af handlingsprogrammets henstilling vedrørende det kulturelle område, såfremt der er tale om forbindelser mellem danske offentlige myndigheder og institutioner og repræsentanter for apartheidregimet, og præciseringen er derfor helt overflødig. Der vil givetvis kunne opregnes en lang række andre aktiviteter, som er omfattet af hen-

stillingen på det kulturelle område, men det vil næppe være nødvendigt eller hensigtsmæssigt at udarbejde en længere liste. Definitionen af begrebet kulturelle kontakter vil i langt de fleste tilfælde være uproblematisk.

Hvad angår beslutningsforslagets andet element, må jeg først pege på en vis uøjagtighed. Forslagsstillerne mener, at det fremgår af handlingsprogrammet og folketingsbeslutningen af 26. maj 1978, at sydafrikanske flygtninge, repræsentanter for befrielsesbevægelser samt ofre for apartheidstyret ikke er omfattet af handlingsprogrammet. Dette er ikke en korrekt gengivelse af indholdet af handlingsprogrammet eller af folketingets beslutning af 26. maj 1978. Der er begge steder tale om en forøgelse af de nordiske landes støtte til flygtninge, befrielsesbevægelser og ofre for apartheidstyret, men det præciseres ikke, at disse grupper ikke er omfattet af handlingsprogrammet.

Forslagsstillerne har i øvrigt overset, at der både i handlingsprogrammet og i folketingsbeslutningen til opregningen af de 3 grupper er føjet ordene »med videre«. Denne tilføjelse er netop baggrunden for, at de nordiske lande ved forvaltningen af handlingsprogrammet er enige om at opretholde sondringen imellem repræsentanter for apartheidregimet og modstandere. Jeg finder selv, at denne sondring må være rigtig både ud fra vore egne retfærdighedsideal og ud fra det politiske formål med vores boykot over for det sydafrikanske mindretalsstyre. Der kan ikke herske tvivl om, at sondringen er helt i overensstemmelse med handlingsprogrammets ånd og bogstav, og jeg kan ikke tro, at der er ret mange i denne sal, der mener, at vi skal afskære kontakter med sydafrikanske statsborgere, der ofte under særdeles vanskelige betingelser arbejder for at skabe menneskelige vilkår for alle statsborgere i Sydafrika.

Hertil kommer, at hvis vi vedtog SFs forslag, ville det få helt urimelige konsekvenser. Det ville f.eks. betyde, at vi skulle nægte visum til en hvid sydafrikansk fagforeningsrepræsentant, som er modstander af apartheidpolitikken, men som hverken kan siges at være flygtning, repræsentant for en befrielsesbevægelse eller offer for apartheidstyret. Ham skulle vi altså nægte visum, og det ville da være helt ulogisk. En vedtagelse af SFs beslutningsforslag ville derfor indebære en

[Udenrigsministeren]

sagligt og politisk uforsvarlig indskrænkning af den gruppe af sydafrikanere, der bør være undtaget fra handlingsprogrammets henstilling på det kulturelle område, ligesom det ville være i strid med såvel handlingsprogrammets ånd og dets bogstav som de fællesnordiske retningslinjer for forvaltningen af visumpligten.

Kelm-Hansen (S):

Udenrigsministeren har ved flere lejligheder, også her i dag, givet udtryk for sin afsky for apartheidregimet i Den sydafrikanske Republik. Jeg har imidlertid bemærket, at ministeren i en kronik, som har været aftrykt i en række venstreblade, har luftet sin bekymring over, at den debat om det sydafrikanske apartheidstyre, vi har haft herhjemme et stykke tid, »ganske unødigt kan skabe tvivl om Danmarks holdning til apartheidstyret i Sydafrika«.

Denne bekymring ville det måske være mere naturligt at vi andre gav udtryk for på grund af, hvad undervisningsministeren har sagt om sydafrikanske studerendes ophold på danske undervisningsinstitutioner, og især på grund af de konklusioner, udenrigsministeren når frem til i kronikken og også når frem til her i dag. Han siger nemlig, at undervisningen af unge sydafrikanere på danske stats- og/eller kommuneskoler hverken kan siges at være i strid med det fællesnordiske handlingsprogram eller med de retningslinjer til forvaltning af programmet, som er lagt på nordisk plan.

Der kan derfor være god grund til at fastholde ministeren på, hvad han også skriver:

»Jeg vil gerne benytte lejligheden til at slå fast, at den nuværende regering tager lige så skarp afstand fra den sydafrikanske regerings apartheidpolitik som tidligere regeringer.«

Denne udtalelse burde være et godt udgangspunkt for behandlingen af forslag nr. B 79, som sigter mod at fjerne de tilløb til tvivl om Danmarks officielle holdning, som har kunnet udledes af den omstændighed, at man har tilladt, at der på danske officielle undervisningsinstitutioner optages hvide udvekslingsstudenter. Jeg understreger, at det kun er hvide, der er tale om. Det er jo ikke sorte, der kommer op under disse programmer. Uanset hvor sympatiske de som enkeltperso-

ner ellers måtte være, er dette en videreførelse af diskriminationspolitikken.

Jeg vil derfor opfordre udenrigsministeren til at tage sig tid til at læse de udtalelser, som den tidligere udenrigsminister fremsatte i forbindelse med nægtelse af visum til de sydafrikanske tennisspillere i begyndelsen af 1982. Så vil han kunne se, at den tidligere regering har fortolket det fællesnordiske handlingsprograms bestemmelse om stop for sportsligt samkvem således, at man helt klart har nægtet indrejsevisum til alle sydafrikanske statsborgere, som ønsker at deltage i sportsaktiviteter i Danmark. Det turde derfor være lige så klart, at den del af handlingsprogrammet, som omtaler kulturelt samkvem, må omfatte de studie- og skolemæssige forbindelser, som omtales i beslutningsforslaget.

Vi er enige med ministeren i, at det altid kan være vanskeligt med henstillinger, som skal forvaltes ved konkrete skøn, som i grænsetilfælde kan være vanskelige at foretage. Men netop derfor er det vigtigt, at retningslinjerne for visumudstedelse præciseres, og derfor vil den socialdemokratiske gruppe i udvalget stille sig positivt over for beslutningsforslaget.

Det sydafrikanske styre er enestående derved, at ingen andre steder i verden har et lille mindretal systematisk, konsekvent og med en uhørt brutalitet undertrykt et befolkningsflertal udelukkende på grund af race. Men styret er samtidig fantastisk dygtigt til at udnytte alle propagandamæssige muligheder for at kaste et tilforlideligheds skær over sin politik. Derfor skal vi ikke give dem den mindste knage, hvorpå de kan hænge deres propagandistiske sløringsnet. Gennemførelsen af en sådan afvisende politik er netop, hvad undertrykte befolkningsgrupper gang på gang har anmodet os om at foretage.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Af det nordiske handlingsprogram vedtaget den 10. marts 1978 og af den efterfølgende folketingsbeslutning den 26. maj 1978 fremgår det, at de nordiske lande ønsker at standse kulturelle aktiviteter med offentlige institutioner og myndigheder i Sydafrika samt med personer, der repræsenterer det sydafrikanske regime. Det konservative folkeparti vil naturligvis efterleve denne beslutning.

[Ahlmann-Ohlson]

Det fremgår slet ikke af beslutningen, at det også skulle angå privatpersoner, der kommer til Danmark fra Sydafrika, og det ville da også være mærkeligt, om vi i Danmark skulle hindre f. eks. unge, der gerne vil lære det danske samfund og vor indstilling til samfundsforhold at kende, i f. eks. at deltage i undervisning her i landet.

Må jeg hertil føje, at det ikke kan være rigtigt, at vi i Danmark tolererer, at lokale lærerforsamlinger skal bestemme, hvem der må komme til Danmark og deltage i undervisningen på en eller anden skole. Vi ønsker ikke et samfund, hvor en sådan forsamling eller andre organisationer skal kunne føre politik på folketingets vegne.

Da SFs forslag tydeligt er inspireret af disse selvbestaltede lovgiveres holdning, kan vi ikke støtte det pågældende forslag.

Arne Christiansen (V):

Jeg synes, der er grund til at takke udenrigsministeren for en klar præcisering af Danmarks holdning til styret i Sydafrika og af de gældende regler, og jeg vil også takke udenrigsministeren for den klare afvisning af dette forslag, som bedst kan karakteriseres ved at være overflødigt, når man ser på de regler, der gælder i øjeblikket.

Jeg kan i øvrigt tilslutte mig de betragtninger, som den konservative ordfører fremsatte med hensyn til selvbestaltede forsamlingsinitiativer på dette område.

Halvgaard (FP):

Umiddelbart før behandlingen af dette forslag har folketinget vedtaget en ratifikation af konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder. Forslagsstillerne til dette forslag, som varmt, ja, næsten hysterisk har talt imod enhver form – og jeg understreger enhver form – for diskrimination imod kvinder, ønsker nu gennemført eller opretholdt en diskrimination imod skoleelever, idet de udtrykker dyb forargelse over, at sydafrikanske skoleelever, altså drenge og piger, opholder sig og modtager undervisning på gymnasier her i Danmark.

Mage til hysteri, mage til dobbeltmoral tror jeg må være uden sidestykke i behandlingen af sager her i folketinget. Uanset at man – efter min opfattelse uklogt og tåbeligt – i FN, på et nordisk ministerrådsmøde, i

andre internationale organer eller her i folketinget har givet tilslutning til eller vedtaget henstillinger af en sådan karakter, betragter jeg ikke blot fremsættelsen, men også behandlingen af en sådan sag som skandaløs og under dette tings værdighed.

Der skal ikke på nogen måde herske den mindste tvivl om, at fremskridtspartiet er imod enhver form for diskrimination. Det gælder racediskrimination og diskrimination imod kvinder, men det gælder så sandelig også diskrimination over for skoleelever, uanset om de kommer fra Øst eller Vest, Nord eller Syd.

Desværre kan der ikke fremsættes dagsordensforslag i forbindelse med sådan en folketingsbeslutning, men havde der kunnet fremsættes et dagsordensforslag, skulle det have lydt noget i retning af:

»Idet folketinget på det skarpeste tager afstand fra enhver form for diskrimination imod vore medmennesker uanset deres race, køn, nationalitet og hjemsted, afviser folketinget den videre behandling af denne sag.«

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det, der kalder mig herop, er hr. Halvgaards bemærkninger. Jeg vil godt ganske kort spørge hr. Halvgaard, om han mener, at det at behandle FN-resolutioner og henstillinger fra Nordisk Ministerråd om boykot af kulturelle forbindelser med Sydafrika er under tingets værdighed.

(Kort bemærkning).

Halvgaard (FP):

Jeg synes helt klart, det er under tingets værdighed at behandle en sag af en sådan karakter, for spørgsmålet er, om sydafrikanske elever skal have lov til at opholde sig på gymnasier herhjemme. Jeg mener, det må være en selvfølgelig sag, hvis man er imod diskrimination. Derfor mener jeg slet ikke, der har været nogen anledning til at rejse sagen.

Jeg vil gerne spørge: hvad er formålet med at rejse sagen? Jeg mener, det er en helt naturlig ting, at vi her i Danmark med åbne arme modtager elever alle andre steder fra, også fra Østlandene osv. Nu taler hr. Kelm-Hansen om, at det er et enestående tilfælde

[Halvgaard]

med raceforfølgelse i Sydafrika. Jeg mener, det er lige så almindeligt med raceforfølgelse i Sovjetunionen. Det vil med andre ord sige, at en sådan vedtagelse her, hvis man skal være logisk, også skulle gælde for elever fra Østlandene, de kommunistiske lande, hvor man undertrykker friheden, og hvor man også diskriminerer i allerhøjeste grad, idet man racefølger mindretalsgrupper.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg skal ganske kort sige, at baggrunden for, at vi rejser denne debat, er, at et enigt FN betragter Sydafrika som et enestående tilfælde, og at racisme og apartheid er blevet stemplet – også af Danmark – som en forbrydelse mod menneskeheden og en trussel mod verdensfreden. Det er den ganske enkle årsag.

Det accepterer hr. Halvgaard ikke, men at sige, at det er under tingets værdighed at behandle sanktioner imod et land, som Danmark officielt har stemplet på den måde, er meget mærkeligt.

Kruse Rasmussen (CD):

Vi er åbenbart kommet ind i en stime. Ja, ikke en stime af sydafrikanske unge i Danmark, for dem er der og har der været overordentlig få af, men derimod en stime af angreb på Sydafrika. I forgårs drejede det sig om våbeneksport, og det gjorde det også i går. I dag er det altså visumforholdene, det drejer sig om.

Både udenrigsministeren og undervisningsministeren har tydeligt redegjort for den danske regerings holdning, en holdning, som centrum-demokraterne er ganske enig i. Vi må skarpt afvise beslutningsforslaget fra SF og kan ikke medvirke til dets gennemførelse.

Det er ikke længe siden, folketinget vedtog en dagsorden, der drejede sig om sydafrikanske kul. Gennem hele denne stime af angreb går en linje, som CD ikke er tilhænger af. Det er utroligt, at man i Danmark hver gang er nødt til at understrege, at CD naturligvis er modstander af apartheid. Vi er derimod tilhængere af internationalt samarbejde og mellemfolkelig forståelse. CD vil meget gerne være med til at hjælpe de moderate kræfter i Sydafrika, som ad demokratisk vej søger at gennemføre en reformpolitik. Vi mener, det

er af overordentlig stor betydning, at sydafrikanske unge får mulighed for som privatpersoner at besøge demokratiske lande som vort, og at der til Sydafrika kommer demokratiske unge, f. eks. fra Danmark.

Den aktuelle sag, der er baggrunden for dette forslag, er et eksempel på en ubehagelig dansk intolerance og diskrimination over for sagesløse unge. Der er oven i købet tale om, at nogle lærere på nogle gymnasier har søgt at tiltage sig en sorteringsret, som slet ikke er deres. De vil vurdere, hvem de vil nedlade sig til at undervise. Det er rektorerne og ikke lærerrådene, der optager elever. Vil man lade denne intolerante holdning brede sig, f. eks. også til elever fra Østdiktaturerne?

Bag disse politiske demonstrationer på nogle lærerværelser ligger i øvrigt en stime af andre angreb. Næsten symptomatisk har VS og SF angrebet den private internationale organisation Rotary. Gennem VS-medlemmer i Århus byråd og gennem dagbladet Information har man søgt at mistænkeliggøre denne organisation. Det viste sig tydeligt, da lærerne ved Haslev gymnasium afviste at undervise en elev, ikke fra Sydafrika, men fra Australien. Årsagen var den enkle, at Rotary betalte for elevens rejse og ophold.

CD ønsker et så bredt internationalt folkeligt samarbejde som muligt. Vi deler naturligvis opfattelsen af apartheid med de øvrige partier her i folketinget, men hverken FNs eller Nordisk Råds regler kan bruges i denne sag. Der er tale om en holdning, der kun kan skade moderate kræfter i Sydafrika, og om en intolerant holdning over for Rotary, som vi skarpt tager afstand fra.

Janne Normann (RV):

Vi støtter helt og fuldt det nordiske handlingsprogram, og vi er enige med ministeren i, at det er vigtigt at sondre imellem repræsentanter for de officielle myndigheder og private besøgende, som måske oven i købet er her i en kamp imod apartheidssystemet.

Der har imidlertid været nogle uheldige eksempler på forvaltning af retningslinjerne eller rettere den måde, vi har behandlet besøgende på, og jeg vil meget gerne understrege, at for os er det helt afgørende, at når folk er kommet lovligt herop, også selv om det er fra Sydafrika, så skal de behandles ordentligt. Andet kan vi ikke være bekendt.

[Janne Normann]

Men det kan da godt være, at vi skulle benytte lejligheden til på grund af disse uheldige eksempler at præcisere – det synes jeg er vigtigt – at vi altså ikke vil have kulturelt samkvem med sydafrikanere, der har ringeste skær af forbindelse med apartheidsystemet.

Vi vil se nærmere på i udvalget, om der er behov for klarere linjer, men vi ønsker altså foreløbig en grundig udvalgsbehandling, så vi kan vurdere, om det behov er til stede.

Steen Folke (VS):

Man kan selvfølgelig nok sige, at denne sag i sig selv ikke er så frygtelig stor. Sammenlignet med andre sager, der drejer sig om forholdet mellem Danmark og Sydafrika, våbensmuglerier, kulimport og den slags, er det her selvfølgelig nogle frynser, men frynserne er også vigtige, når det drejer sig om principper, og det er principper, det bør dreje sig om, når vi drøfter forholdet mellem Danmark og Sydafrika.

Der er grund til at fastholde og videreføre nogle helt klare principper for de relationer. Det er ikke nogen hemmelighed, at vores linje i den sag er og altid har været, at der burde være en så principiel og omfattende boykot af enhver form for relation med apartheidregimet i Sydafrika, som det overhovedet er muligt, det være sig økonomisk, politisk, kulturelt eller på et hvilket som helst område, der kan være tale om.

Det forslag, SF har fremsat, og som er til drøftelse her i dag, retter sig imod en meget begrænset del af den samlede problematik. Det er klart, at vi støtter forslaget. Jeg skal ikke gøre frygtelig meget ud af argumentationen. Jeg kan i og for sig henvise til hr. Kelm-Hansens udmærkede indlæg. Jeg er glad ved for en gangs skyld at kunne sige til socialdemokratiet, at her var der en klar stillingtagen. Hvor den socialdemokratiske stillingtagen i disse sager alt for ofte har været tvetydig, må man sige i dag i denne sag, at der var en helt klar stillingtagen fra socialdemokratiet. Det synes jeg der er grund til at være glad for.

Den radikale stillingtagen lød lidt mere ulden i mine ører. Det vil ærlig talt være mystisk, hvis vi nu skulle komme i en situation, hvor vi har socialdemokratiet med os, mens de radikale springer i en sag, der drejer sig om forholdet til Sydafrika. Vi har et utal af

gange haft den situation, at SF og VS og det radikale venstre sammen har været enige om, at man skulle gå videre med sanktionspolitik i forholdet til Sydafrika, men det har været svært at få socialdemokratiet med. Jeg håber, at det i denne sag også lykkes at få det radikale venstre med, sådan at der faktisk vil være et flertal for dette ret lille, beskedne forslag, som altså indebærer en vigtig præcisering.

Hr. Kelm-Hansen har helt ret i det, han sagde om, at det sydafrikanske regime er eminent dygtigt til at udnytte enhver blottelse. Det er præcis det, det er. Hvis man optager hvide sydafrikanske unge på danske skoler og officielle institutioner, bliver det brugt af det sydafrikanske regime i propagandaen helt kynisk og nøgternt. Det ved alle, der kender noget til det.

Jeg ville ønske, at man ville genoverveje spørgsmålet om et forskningsmæssigt samarbejde. Det er også et spørgsmål, der måske hører til i den mindre væsentlige afdeling, men det er noget parallelt til det foreliggende. Efter min mening blev der ikke opnået tilfredsstillende resultat af de drøftelser, vi havde af det i flere omgange for nogle år siden. Der kunne være grund til at stramme praksis på det område såvel som på det område, som forslaget her drejer sig om.

VS tilslutter sig altså forslaget og håber, at det lykkes at finde et flertal også for dette forslag.

Riishøj (SF):

Jeg skal indledningsvis kort præcisere nogle begrundelser for dette forslag. Det er klart, at forslaget bryder med nogle grundlæggende holdninger hos SF vedrørende visumpolitik over for andre lande. Vi har før protesteret, når privatpersoner er blevet nægtet indrejsetilladelse til Danmark, og af den grund kan det tilsyneladende forekomme besynderligt, at vi fremsætter dette forslag.

Alligevel er årsagen ganske enkel. Sydafrika er et enestående eksempel, som udenrigsministeren gentagne gange selv har sagt. Sydafrika er, som jeg nævnte før i svaret til hr. Halvgaard, stemplet af FN – med dansk tilslutning – som en trussel mod verdensfreden, og apartheid er stemplet som en forbrydelse mod menneskeheden. Vi har over for Sydafrika ganske bestemte forpligtelser i

[Riishøj]

henhold til vort medlemskab og vor stemmeafgivning i FN.

Det skal understreges, at dette forslag ikke er rettet mod nogen bestemt privat organisation. Jeg ved godt, at i den meget store debat, der har været om denne sag, har Rotary været nævnt flere gange. Vi vil ikke hindre Rotary i at lave udvekslingsaftaler med andre lande. Det, vi vil hindre Rotary i, er at bryde dansk Sydafrikapolitik og bryde vores forpligtelser med hensyn til sanktioner mod Sydafrika. Det er ikke rettet mod Rotarys øvrige aktiviteter.

Dette forslag er heller ikke rettet mod enkeltpersoner. I debatten i dagspressen har der været megen tale om de enkeltpersoner, der nu er kommet til Danmark. Det drejer sig om vores Sydafrikapolitik og ikke om de enkeltpersoner, som er blevet gidsler i dette spil.

Herefter skal jeg beskæftige mig med de indvendinger, som er rettet mod forslaget.

Udenrigsministeren lægger op til, at der er en ganske klar tolkning på dette område. Det er der tilsyneladende ikke, siden vi har fået hele denne debat, og siden den tidligere udenrigsminister, som hr. Kelm-Hansen rigtigt nævnte, ganske klart tolkede disse bestemmelser anderledes end det, udenrigsministeren nu giver udtryk for.

I den forbindelse vil jeg godt spørge udenrigsministeren, hvordan han tolker sportsligt samkvem med Sydafrika, det, at private danske organisationer får sydafrikanske statsborgere til Danmark til sportslig aktivitet. Hvordan tolker udenrigsministeren den type aktivitet? Er det fundamentalt anderledes end det, vi er vidne til, når det drejer sig om skolemæssige forbindelser? Der er tale om nogle uklare tolkninger her. Det kan udenrigsministeren ikke benægte, især ikke, når den tidligere udenrigsminister havde en ganske anden tolkning. Derfor er dette forslag berettiget, nemlig som en præcisering af disse retningslinjer, sådan at der ikke er tvivl ude på skolerne, ude på gymnasierne. Der er ingen tvivl om, at vi i fremtiden vil få gentagelser af disse sager, hvis vi ikke får den nødvendige præcisering.

Der er noget andet i udenrigsministerens bebrejdelser mod os, som vi er uenige i. Udenrigsministeren taler om private kontakter som noget godt. Jeg vil godt spørge, om udenrigsministeren vil benægte, at Sydafrika

benytter private kontakter på det sportslige og kulturelle område i propagandaøjemed. Er det ikke rigtigt? Jeg kan henvise til, at i Rotarys ansøgningsblanketter – det er i hvert fald blevet vist mig, og jeg har det på skrift – står der direkte, at de ansøgere, der skal til Danmark, ligefrem skal skrive under på, at de skal være »ambassadors«, de skal repræsentere det sydafrikanske styre. Det står ganske klart formuleret, og det håber jeg i hvert fald vil gøre indtryk i udvalget, når vi skal behandle denne sag. Ansøgningsblanketterne i Sydafrika er direkte indrettet på, at ansøgerne skal skrive under på, at de skal repræsentere Sydafrika, gøre propaganda for landet i udlandet. Det kan gøres på forskellig vis. Jeg har set, at de elever, der har været heroppe, har udtrykt sig kritisk, men kun delvis kritisk om Sydafrika. Det er nok ikke tilfældigt, at formuleringer om Sydafrika er sådan, når de kommer til et vestligt land.

Udenrigsministeren er også inde på begrebet kulturel kontakt og siger, at det her er altså ikke inde under handlingsprogrammet. Den tidligere udenrigsminister tolkede det anderledes. Vi finder, at det ville være en god ting, hvis vi fik præciseret, at kulturel kontakt også omfatter den type af forbindelser, som vi har at gøre med i denne sag.

I det hele taget, når det gælder Sydafrika, er der jo tale om en utrolig perfektionisme. Man kaster sig ind i alverdens juristeri og forbehold. Hele spørgsmålet om, hvordan man skal føre Sydafrikapolitik i det danske samfund, hele det massive ønske i den tredje verden om at isolere Sydafrika, indføre effektivt virkende sanktioner som det eneste alternativ til et blodbad i det sydlige Afrika, hele det perspektiv druknes i formalia, juristeri og alverdens forbehold. Det har vi set i andre sager, kulkøb, våbenembargo og andre ting. Man tager simpelt hen ikke denne problematik rigtig alvorligt. Man dækker sig ind med juristeri, og hele den politiske diskussion om Sydafrikapolitikken glemmes.

Vi er meget tilfredse med, at socialdemokratiet kraftigt støtter dette forslag, og jeg kan tilslutte mig den vurdering, at den holdning, hr. Kelm-Hansen gav udtryk for, er i overensstemmelse med det, som den tidligere udenrigsminister har sagt i forbindelse med f.eks. tennisspillernes ophold og arrangementerne heromkring i Danmark. Der sagde den tidligere udenrigsminister ganske klart, at når

[Riishøj]

der kom individuelle ansøgninger fra sydafrikanere om studiemæssige og kulturelle forbindelser i Danmark; ville de blive nægtet indrejsevisum. Vi er meget glade for, at socialdemokratiet holder fast ved denne holdning.

Jeg er også enig i, at der simpelt hen er tale om at imødekomme en anmodning fra FN selv og fra de bevægelser og de lande, som har en aktiv antiapartheidpolitik. Den bør vi i det mindste følge op på det kulturelle område. Det vil være meget pinligt for Danmarks renommé udadtil, hvis vi ikke fastholder i det mindste på det kulturelle område en klar og konsekvent linje.

Hr. Ahlmann-Ohlsen talte om de selvbestaltede lovgivere ude på skolerne. Jeg synes ikke, det er mærkeligt, at man reagerer, når der er uklarhed. Når den tidligere udenrigsminister fortolker loven på en anden måde end den nuværende, når der ganske klart er begrundelse for en tvivl, kan jeg altså ikke se, at man er selvbestaltede lovgivere. Jeg føler også, at lærere, der indgår i den slags arrangementer, har lov til at have en moralsk, etisk forpligtelse over for deres arbejde. Sådan nogle argumenter har tidligere været nævnt i forbindelse med abort og seksualundervisning. Jeg synes bestemt også, at lærerne i forhold til at indgå kulturelle forbindelser med et apartheidregime, som vi i øvrigt fordømmer, har lov til at have en moralsk, etisk opfattelse i dette spørgsmål.

Hr. Halvgaard svarede jeg kort før. Jeg mener ikke, der er grund til at gentage det, jeg nævnte. Dette er helt i overensstemmelse med det, Danmark har gjort i FN, og det ville være en hån mod FN, hvis vi ikke havde lov til at diskutere disse spørgsmål i det danske folketing.

Hr. Halvgaard nævner Østlandene. Det fremføres jo altid i debatten om Sydafrika, at de er værre i Østlandene. For mig er der ingen tvivl om, at Sydafrika er et enestående racistisk system, som ikke genfindes i noget andet land, hvorken øst eller vest for jerntæppet. Men dér har centrum-demokraterne og fremskridtspartiet jo en ganske anden mening. Det har vi set i gentagne Sydafrikadebatter.

Hr. Kruse Rasmussen fulgte den linje op og understregede igen hykleriet. Man er imod apartheid, men kan egentlig godt lide Sydafrika. Vi skal ikke gøre noget, vi skal

behandle Sydafrika ganske som andre stater – eller rettere sagt langt mildere end østeuropæiske lande, for vi har jo visumtvang og alverdens restriktioner på handel og kulturelle forbindelser og andre ting. Vi kræver indrejsevisum for Østlandene. Disse restriktioner vil centrum-demokraterne utvivlsomt fastholde og gøre stærkere, men over for Sydafrika skal der være åbent land. Man behandler altså Østlandene ganske anderledes mildt end Sydafrika, som vi ellers stempler som et enestående tilfælde.

Jeg håber meget, at de radikale under udvalgsarbejdet kan overbevises om, at denne type forbindelser bruges af apartheidregimet. Vi mener endda, vi har skriftligt bevis på det, når ansøgere til den slags arrangementer skriver under på, at de direkte skal repræsentere landet. Der er ingen tvivl om, som hr. Steen Folke også nævnte – der er utrolig mange beviser på det – at Sydafrika, apartheidstyret, elsker den type forbindelser både på det sportslige og på det kulturelle område. Det udnytter det indadtil til at legitimere sig. Alle afrikanske lande, alle antiapartheidbevægelser har den klare opfattelse, at isolerende sanktioner er det eneste alternativ til at undgå et militært blodbad i det sydlige Afrika, som er godt i gang, og som vi kun fremmer, hvis vi ikke bruger sanktionsvejen.

Til hr. Steen Folke har jeg ingen kommentarer. Vi er ganske enige i VS' holdning til dette her. Vi håber også stærkt, at vi får overbevist de radikale om det rimelige i at standse denne type kulturelle forbindelser, sådan at vi får en helt vandtæt sanktionspolitik på dette område, og sådan at tvivl ude på skolerne og i uddannelsessystemet helt kan fjernes.

Lawaetz (FP):

Jeg er glad for, at hr. Riishøj siger, at fremskridtspartiet har en anden mening. Heldigvis. Folk går fra salen. Det gør jeg også tit, og i virkeligheden burde man slet ikke sidde her, for det er jo rigtigt, hvad min partifælle siger, at det næsten er under folketingets værdighed. Men det bliver interessant at sidde og høre på. Man rejser en stor debat, fordi to eller tre studerende skulle opholde sig her i Danmark.

Jeg kan forstå, at SF aldrig vil gå ind for, at man sparer nogle milliarder kroner på at

[Lawaetz]

købe kullene billigst muligt. Det er, hvad det er, for det er jo et princip; man er ligeglad med pengene, hvis man ellers tror, man kan gennemføre en eller anden sag på det. Men noget så latterligt som det her! Jeg vil gerne spørge hr. Riishøj og alle andre, der tænker på den måde: hvordan har man egentlig nogen sinde tænkt sig at forbedre forholdene i verden, hvis man ikke vil drive sport sammen med folk og man ikke vil tillade, at de kommer herop og ser, hvordan man lever i et demokratisk land? Det kalder jeg hykleri.

Til socialdemokratiet, som slår dette med de stakkels to eller tre studerende op som en stor sag, vil jeg sige: er det ikke også en fantastisk dobbeltmoral, når vi kan læse om, at man med stor fornøjelse plejer omgang med Arafat, lederen af en terrororganisation, som skal gøres til hædersgæst her i Danmark? Hvad er det dog for en moral?

Hvordan kan man stå og prædike om moral i det hele taget, når man ikke tager afstand fra et land som Iran, der efter min opfattelse er et langt større forbryderland – måske ikke lige på det felt, men man henretter hver dag tilfældige, uskyldige mennesker. Er det bedre? Man angriber kun Sydafrika, hvor der ydermere sker nogen fremgang.

Jeg glæder mig én gang til over, at hr. Riishøj siger, at fremskridtspartiet har en anden mening. Den har vi mod til at have. Vi tror ikke på, at man opnår noget som helst ved den slags diskrimination af nogle sunde, unge mennesker, der kommer herop for at lære noget og for at se, hvordan man lever i et frit samfund.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

På baggrund af hr. Kelm-Hansens indlæg vil jeg gerne slå fast, at regeringen betragter det sydafrikanske apartheidregime som et forbryderisk regime, og at vi fuldt og helt støtter den politik, som den tidligere regering førte i overensstemmelse med FN-vedtagelser og i overensstemmelse med det fællesnordiske handlingsprogram.

Det undrer mig, at det skulle være nødvendigt at sige det. Det har været sagt ved adskillige lejligheder, og jeg synes, det er ulykkeligt, hvis denne debat, som er affødt af en række misforståelser, skulle kunne skabe nogen som helst tvivl om den nye regerings

holdning og den nye regerings vilje til at leve op til denne holdning i praksis.

Spørgsmålet er opstået nu på grundlag af disse skoleelevers besøg, og det fremgår allerede af, hvad jeg har sagt tidligere, at denne besøgsudveksling ikke er i strid med det fællesnordiske handlingsprogram. Jeg synes, det har været et lidt trist forløb, den sag har haft, for i første omgang var der tale om, at man i nogle lærerværelser ude i landet sagde: der er tvivl om dette; det kan ikke være rigtigt, at det er os, der skal sidde og føre udenrigspolitik. Så fik de klar besked fra udenrigsministeriets side om, at de såmænd ikke behøvede at være nervøse, for det var ikke i strid med det fællesnordiske handlingsprogram, og så var der lige pludselig nogle, der fik masken af, for så skal jeg love for, de ville til at føre udenrigspolitik. Jeg tænker bare på de skidtspande, jeg selv har fået over hovedet i den anledning.

Men jeg vil gerne slå fast, at det ikke er i strid med det fællesnordiske handlingsprogram, og det er for øvrigt heller ikke i strid med den politik, den tidligere regering førte, for også under den tidligere regering blev der givet visum til skoleelever også i forbindelse med nogle Rotarybesøgsarrangementer, så vi opfører os også på det punkt fuldstændig som den tidligere regering.

Hr. Kelm-Hansen trækker så spørgsmålet om holdningen til sportsligt samkvem ind, og hr. Riishøj stiller mig spørgsmålet, hvordan man tolker det. Der må jeg henvise til teksten fra det fællesnordiske handlingsprogram, som jeg i øvrigt går ud fra man nærmere vil studere under udvalgsarbejdet, hvor man udtrykkelig nævner det, man kalder kategori 4, personer, som ønsker at deltage i sportslige eller andre konkurrencer. De får altså en helt særskilt behandling i det nordiske handlingsprogram, og derfor skal man passe på ikke at blande disse ting sammen.

Jeg synes, det er væsentligt i denne sag at holde fast ved, hvad fru Janne Normann var inde på, nemlig at støtte sondringen. Fru Janne Normann præciserer, at vi ikke vil have kulturelt samarbejde med sydafrikanere med tilknytning til apartheidregimet, og jeg er fuldstændig enig. Spørgsmålet er så, om der er behov for klarere linjer. Det fremgår af, hvad jeg sagde indledningsvis, at det finder regeringen ikke der er behov for, men det er da rimeligt, når nu diskussionen er

[Udenrigsministeren]

opstået og der tilsyneladende er så mange, der er i tvivl, at vi under udvalgsarbejdet ser nøjere på, hvordan linjerne rent faktisk er lagt i det fællesnordiske handlingsprogram, og hvordan det er administreret hidtil i Danmark og i de andre nordiske lande. Så lad os endelig få undersøgt mulighederne for at få skabt klare linjer; jeg er i hvert fald ganske enig med det principielle synspunkt, som fru Janne Normann lægger frem.

Så kan der selvfølgelig altid komme et nyt folketingsflertal og sige: vi ønsker altså nogle endnu skarpere linjer, end der står i det fællesnordiske handlingsprogram. Vi ønsker at lave en stramning i forhold til, hvad den tidligere regering kørte. Den frihed har et folketingsflertal da altid.

Det, jeg så bare vil advare om, er, at det kan komme til at gå ud over vores muligheder for at styrke og opmuntre de kræfter, der kæmper imod apartheidregimet. Det er muligt, det kunne være det mest bekvemme bare at sige: vi vil overhovedet ikke have noget med nogen at gøre, og så læne os tilbage i stolene, men derved ville Danmark dog svigte den opgave, som også andre lande, deriblandt de andre nordiske lande, påtager sig, nemlig at styrke og støtte de kræfter, der er imod apartheidregimet.

Det er en tankegang, som går meget igen i det fællesnordiske handlingsprogram. Jeg kan f. eks. pege på det, man kalder kategori 2, repræsentanter for massemedier. Her siger man helt blankt, at da det er i de nordiske landes interesse, at man i Sydafrika kan gøre sig bekendt med holdningen til Sydafrika, skal man lukke dem alle ind; der er ikke tale om, at det kun er modstandere, der skal komme ind, det er alle, hvilket i øvrigt også er i fuld overensstemmelse med vores tankegang om pressefrihed her i landet. Jeg ser en ganske klar parallel i holdningen til sydafrikanske massemedierepræsentanter og så disse enkelte unge, der kommer hertil og får mulighed for at blive bekendt med den holdning, vi har til deres samfund, under forudsætning af, som fru Janne Normann understregede, at det ikke sker på en sådan måde, at det er folk med tilknytning til apartheidsystemet, vi samarbejder med.

Jeg vil altså advare imod, at man ved at følge det foreliggende forslag kommer til at skade mulighederne for at bekæmpe apart-

heidstyret, og skal derfor gentage regeringens afvisning af forslaget.

Kelm-Hansen (S):

Jeg bliver altid lidt betænkelig, når jeg bliver rost af hr. Steen Folke, men jeg ville være rædselsslagen, hvis jeg var blevet rost af fremskridtsfolkene med de synspunkter, de har lagt frem her, så der er vel nok alligevel balance i det.

Derudover vil jeg bare sige, at jeg udmærket forstår en række af de, skal vi sige mere følelsesmæssige betragtninger og afvisninger af forslaget, som er kommet fra højre side i salen, hvor man taler om den frie udveksling og værdien af samkvem osv. Det er synspunkter, som jeg i øvrigt i meget stor udstrækning deler, men jeg føler bare ikke, at den slags synspunkter kan slå igennem på det helt specielle område, der drøftes her, for det, vi drøfter, er fortolkningen af det nordiske handlingsprogram, som er et led i en verdensomspændende kamp mod det mest utiltalende styre, vi har i disse år, nemlig i den sydafrikanske republik, og det er en kamp, som vi er blevet opfordret til at føre med alle lovlige midler, store indsatser og små indsatser. Det kan godt være, at dette er en af de små indsatser, men jeg var i den heldige situation, at jeg for et par uger siden sad i dagervis i FN og hørte repræsentanter for stort set samtlige lande i verden drøfte disse spørgsmål og – hvad der især gjorde indtryk – hørte repræsentanter for de undertrykte befolkningsgrupper i Sydafrika lægge deres synspunkter frem. De beder om meget indtrængende om, at vi bruger de muligheder, vi har for at sende ganske klare signaler til det sydafrikanske regime.

Jeg mener, at beslutningsforslaget i dag er en sådan mulighed, og jeg mener også, at vi med det, der blev sagt af fru Janne Normann, som jeg nok synes udenrigsministeren tolkede lidt snævert, vil have gode muligheder for under et kulegravningsarbejde i udvalget at finde frem til en løsning, som indebærer, at der kommer et utvetydigt signal til det sydafrikanske regime.

Riishøj (SF):

Vedrørende spørgsmålet om det frie samkvem vil jeg spørge udenrigsministeren, om han i tilfældet Sydafrika føler det bevist, at

[Riishøj]

disse typer kontakter faktisk fremmer forståelsen for antiapartheid i Sydafrika. Jeg nævnte før, hvordan disse ansøgningsblanketter udfyldes; de, der rejser på disse udvekslingsrejser, skal på en eller anden måde være forpligtet til at være repræsentanter for landet. I dette tilfælde mener jeg det er fantastisk svært, hvis man skal argumentere for, at fri udveksling faktisk fremmer det politiske formål, som udenrigsministeren selv giver udtryk for. Det er et enestående tilfælde, og det er ingen tilfældighed, at næsten det samlede FN-system med et overvældende flertal i den 3. verden mener, at en isolering af apartheidregimet med den politik, apartheidregimet fører, er det eneste middel, det eneste alternativ til et blodbad, en krig i det sydlige Afrika.

Jeg vil gerne lige høre endnu en gang, om det dog ikke gør indtryk på udenrigsministeren, der lige har været i det sydlige Afrika, og om der ikke er noget hold i argumentationen.

Fortolkningen af det nordiske handlingsprogram synes jeg også vi skal tage med i udvalget og tage det i bred forstand, og det gælder også de tolkninger, der i praksis har været i de andre nordiske lande. Jeg har hørt, at den nuværende socialdemokratiske regering i Sverige er villig til at drøfte en stramning, sådan at det bliver fastlagt, så vi undgår disse fortolkninger. Jeg vil spørge udenrigsministeren, om han i tilfælde af en henvendelse fra regeringen i Sverige positivt vil drøfte en fælles stramning af reglerne fra de nordiske lande i dette spørgsmål, så vi får en præcisering og i hvert fald får fjernet al tvivl i denne sag, for der er tvivl, og der er forskellige fortolkningsmuligheder.

Jeg vil også godt spørge – og det er måske knap så meget rettet til udenrigsministeren som til fremskridtspartiet efter hr. Glistrup udtalelser – hvor mange sorte man regner med kommer til Danmark på disse udvekslingsrejser. Mener fremskridtspartiet, der har været nogen, og mener fremskridtspartiet, der er udsigt til, at der kommer nogen på disse rejser? Det koster jo 25.000 dollars eller noget i den størrelsesorden, så det kunne være interessant at høre, om der er antiapartheidfolk i Sydafrika, der har den chance, også sådan som ansøgningsblanketterne udfyldes. Jeg ved ikke, hvor mange antiapartheidfolk i Sydafrika der vil skrive under på,

at de vil være repræsentanter, ambassadører for deres land.

Til allersidst: dette er også en sag om vores forpligtelser over for FN-systemet, om vores renommé som et land, der tager sanktionspolitikken forholdsvis alvorligt i forhold i hvert fald til andre vestlige lande. Vi kunne ønske os, den blev taget endnu mere alvorligt.

Glistrup (FP):

Det er tilladeligt at have forskellige vurderinger sagligt, moralsk, videnskabeligt af, hvilke kvaliteter flertallet i FN, FN's generalforsamling, Nordisk Råd og andre lignende organer frembyder. Nogle – og dertil hører jeg – kan have den største mistillid til, at de pågældende rangerer særlig højt sagligt eller moralsk, andre kan have en anden mening.

Men det er aldeles utilladeligt og fuldstændig ynkeligt, som hr. Kelm-Hansen og hr. Riishøj gør, at pantsætte deres egne fundamentale, grundlæggende moralske adfærdsnormer hos en eller anden forsamling, det være sig hos paven i Rom eller hos Allan Simonsen i Charlton eller i FN-bygningen eller et hvilket som helst andet sted. Det er så menneskeligt fundamentalt, at man, uanset om andre måtte vedtage det med et bragende flertal, ikke må diskriminere mod nogen som helst menneske på grund af deres nationalitet. Hvis en sydafrikaner vil til Danmark for at besøge sin tante, for at spille tennis, for at gå på et gymnasium, eller hvad vedkommende vil til Danmark for, så skal den pågældende udelukkende bedømmes på sine menneskelige kvaliteter, og hvis der ikke er nogen særlig grund til at antage, at han er narkohandler eller terrorist eller andet, som kan bevirke, at man nægter ham visum, så er det groft i strid med fundamentale nordiske og danske retsprincipper at nægte den pågældende indrejse.

Derfor er det så skrækkelig ynkeligt og sørgeligt, at det danske folketing skal behandle et forslag, der, bare fordi der er nogle ovre i New York, der siger et eller andet, forpligter os til at følge efter i strid med fundamentale moralske begreber og forsøge at udelukke dem.

Derfor havde hr. Halvgaard så evig ret, da han beklagede, at dette folketing har afskaffet adgangen til at afvise et forslag, der er så

[Glistrup]

moralsk uanstændigt som hr. Riishøjs, ved en dagsordensbeslutning allerede ved første behandling. Vi er bestemt ikke tilhængere i fremskridtspartiet af at afvise, at folk skal have lov til at få deres forslag behandlet, men når det kommer ned på et så lavt moralsk uanstændighedsniveau som dér, hvor hr. Riishøj befinder sig, burde man have afvist det.

Så spørger hr. Riishøj, hvor mange der i grunden kommer til Danmark, som ikke kan betale 25.000 dollars, eller som har den ene eller den anden hudfarve. Det interesserer os ikke en papand; vi vil give adgang til alle dem, der søger, og vi vil ikke have, at danskere, hvis de vil rejse et eller andet sted hen, så får at vide: nej, nu er der kommet 7 fra Silkeborg, så kan der ikke komme nr. 8 fra Silkeborg, før der er kommet 9 fra Randers, eller hvordan man nu ellers vil have det. Et menneske, som vil ind i Danmark, og som ikke kommer til at ligge de danske skatteydere til byrde, og om hvem der ikke er nogen særlig grund til at tro, at vedkommende skulle begå forbrydelser, skal have adgang til Danmark, uanset hvilke synspunkter den pågældende måtte være af den ene eller den anden art.

Hr. Riishøj behøver nu ikke at være bekymret, for når man følger lidt med i radio og TV, vil man se, at de, der tilsyneladende kommer til Danmark, hvis ellers Danmarks Radio er så alsidig, at den giver et repræsentativt udsnit af dem, der kommer fra Sydafrika, såmænd plejer at være hr. Riishøjs meningsfæller. Det er dem, der går 17 på dusinet af, når Danmarks Radio sender noget som helst vedrørende Sydafrika, så jeg tror heller ikke, hr. Riishøj behøver at være den bekymring.

(Kort bemærkning).

Kelm-Hansen (S):

Hr. Glistrup er jo en manipulationens mester, men heldigvis er der tegn i sol og måne på, at hans indflydelse krakelerer i denne tid.

Men jeg vil alligevel gerne stille et spørgsmål til hr. Glistrup, når han altså nu for det første afviser FN, som han ikke har nogen sympati for, og for det andet kalder det, vi foretager os her, for en diskrimination. Jeg forstår, at hr. Glistrup er modstander af diskrimination – hr. Glistrup nikker, så det er

rigtigt forstået – så vil jeg gerne høre, hvad det er, hr. Glistrup mener vi skal gøre for at komme denne millionstore sorte befolkning til undsætning, denne befolkning, som gang på gang beder os om at foretage en lang række forskellige ting, som kan være med til at genere og til syvende og sidst fjerne det racistiske styre i Sydafrika.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

De, der gang på gang beder os, er nogle tilfældige skrålhalse, der tilfældigvis har sympati hos mediernes folk. Den sydafrikanske sorte befolkning har det væsentlig bedre, end den sorte befolkning har det langt de fleste andre steder i Afrika, hvad enten man går til Rhodesia, Zimbabwe hedder det vist nu, går til Nigeria eller til Ghana, eller hvor man ellers går. Der er ingen grund til, at hr. Kelm-Hansen svinger sig op og tror, at det er ham og det danske folketing, der skal gøre noget som helst for den sorte befolkning i Sydafrika, og det er direkte latterligt at tro, at man gavner den sorte befolkning i Sydafrika ved ikke at give et eller andet 17-årigt pigebarn adgang til at gå på studenterkursus i Kalundborg. Derfor, lad os løse Danmarks problemer i det danske folketing, og lad så Sydafrika og de andre få lov til at løse Sydafrikas problemer.

(Kort bemærkning).

Kelm-Hansen (S):

Når hr. Glistrup fra denne talerstol tillader sig at bruge begrebet tilfældige skrålhalse om repræsentanter for de undertrykte i Den sydafrikanske Republik, så vil jeg gerne anvende den etikette, som et medlem af fremskridtspartiet anvendte tidligere i dag: det er skandaløst og under dette tings værdighed.

Riishøj (SF):

Der er kommet mange fantastiske udtalelser fra fremskridtspartiet i den tid, fremskridtspartiet har været repræsenteret i folketinget, men jeg vil egentlig sige, at dette er noget af det allerværste. Alt muligt andet om danskere og de vilkår, vi har i Danmark, kan man dog måske bære; dette er noget af det skrappeste.

[Riishøj]

Måske skulle hr. Glistrup svare på ét spørgsmål. Det er givetvis nytteløst at diskutere Sydafrika, men hvad angår visumpolitikken, mener fremskridtspartiet da, at man skal åbne for østeuropæiske statsborgere, f. eks. østeuropæere, som vil deltage i fredsarbejdet i Danmark, som sådan set ikke har begået andet, end at de vil søge visum med henblik på at deltage i møder i Danmark og give udtryk for deres syn på international politik? Det er muligt – jeg har på fornemmelsen, ja, jeg kan næsten sige det – at fremskridtspartiet synes det. Det ændrer ikke ved, at Sydafrika – det skal jeg understrege – er et enestående eksempel i verden, men jeg vil gerne lige have præciseret, om fremskridtspartiet har den opfattelse.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet har den opfattelse, at der skal være adgang til Danmark for ethvert menneske i verden, om hvem der ikke på forhånd må være alvorlig individuel mistanke om, at vedkommende vil misbruge sit ophold i Danmark til at begå alvorlige forbrydelser eller til at falde de danske skatteydere til last. Derfor skal de, der måtte være østeuropæiske fredsforkæmpere – hvis dette ikke er *contradictio in adjecto*, men det er det vist ikke, for det kan vist forekomme, at man har fredsforkæmpere i Øst – være så hjerteligt velkomne til at komme til Danmark på lige fod med alle. Vi skal absolut ikke gøre forskel på mennesker, og det vil hr. Riishøj da også se, når vi skal behandle spørgsmålet om, hvorvidt vi skal lave handelssanktioner imod f. eks. Sovjetunionen, som fremskridtspartiet går meget imod. Vi vil have fri adgang til handel med Sovjetunionen, Sydafrika, Chile, Zimbabwe, Cuba og alle andre lande i verden. Vi vil kunne både handle frit, færdes frit og tale frit, for vi tror nemlig ikke på disse menneskeforagtende, menneskeforfølgende synspunkter, som hr. Riishøjs venner i FN's flertal gør sig til talsmænd for bl. a. i Sydafrikaspørgsmålet.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Så vil jeg spørge mere konkret – nu går vi væk fra Sydafrika – men i det tilfælde med

Kislov, som har været oppe for nylig, som fremskridtspartiet sikkert kender, mener fremskridtspartiet i det tilfælde, at Kislov skulle have lov til at rejse ind i landet og ikke få nægtet indrejsevisum? Mener fremskridtspartiet det som parti?

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg tror, det gælder fremskridtspartiet som parti – det gælder i hvert tilfælde mig – at jeg kun kender den sag fra dagspressen, og efter dagspressens oplysninger var der ikke noget, der belastede den pågældende person, så han ikke kunne få adgang til Danmark. Men der er jo det ved det, at når vi befinder os på de områder, som efter sagens natur må være hemmelige, når vi er inden for efterretningstjenesteområdet, er det jo ikke sikkert, at aviserne har kunnet eller for den sags skyld har villet give alle oplysninger i sagen. Så hvis vi skulle tage endelig stilling til sagen, ville vi have forelagt sagens dokumenter. Er der nogen afgørende risiko for, at den pågældende ville begå alvorlige forbrydelser ved sit ophold i Danmark, skulle han have haft nej. Er der ikke det, skulle han have haft ja. Men det kan vi ikke komme nærmere, for vi har altså ikke adgang til de papirer, der kan sige, om det spørgsmål skal besvares med ja eller nej.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Hr. Glistrups svar var afslørende. Hr. Glistrup udelukker ikke, at man af efterretningsmæssige hensyn kunne nægte indrejsetilladelse, så dobbeltmoralen viser sig i et helt fantastisk stort omfang.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hvis en person må antages at ville benytte sit ophold på dansk territorium til at konspirere imod den danske stats sikkerhed, er det et strafbart forhold, han begiver sig ud i, det kan der ikke være tvivl om, og derfor skal han selvfølgelig afvises, lige så vel som hvis man må befrygte, at den pågældende vil bruge dansk territorium til at forhandle heroin eller begå knivstikksdrab eller nogen som helst anden forbrydelse. Der er ingen dob-

[Glistrup]

beltmoral hos fremskridtspartiet; der er en klar og enkel moral og en menneskelig moral hos fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

For at understrege, at der ikke er nogen dobbeltmoral hos fremskridtspartiet – og jeg tror også, hr. Riishøj er bekendt med det – stillede jeg et skriftligt spørgsmål til ministeren for at spørge, hvad årsagen var til, at Kislov ikke kunne få indrejsetilladelse her i Danmark.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

For en rum tid siden stillede hr. Riishøj mig et par spørgsmål, og dem vil jeg da for god ordens skyld lige besvare, inden debatten er forbi.

For det første spurgte hr. Riishøj, om regeringen ville være indstillet på at lave en stramning og en klargøring af de fællesnordiske regler for at komme tvivlen til livs. Det finder vi sådan set ikke noget behov for, for vi er ikke i tvivl, det er hr. Riishøj, der er i tvivl. Jeg har prøvet at forklare hr. Riishøj, at han såmænd ikke behøver at tvivle om, hvad der står i, og hvordan man skal fortolke det fællesnordiske handlingsprogram, men det er hr. Riishøj, der har grebet til de juristerier, som hr. Riishøj sådan lidt hånligt har henvist til. Det er ikke os andre, vi er ikke i tvivl. Reglerne er klare og udmærkede.

Så spørger hr. Riishøj mig, om jeg tror, der er nogen som helst værdi i, at f. eks. en skoleelev kommer op på et privat arrangeret besøg. Det tror jeg, og det bygger jeg på en enighed med hr. Riishøj om nytten af at isolere det sydafrikanske apartheidregime. Jeg tror også på baggrund af ophold i området selv, at det er meget, meget vigtigt, at vi bidrager til at isolere det sydafrikanske apartheidregime, og det er jo også derfor, vi ikke vil have nogen officielle forbindelser med dem, som det bl. a. står i det fællesnordiske handlingsprogram. Men hvad er der ved at isolere folk, hvis ikke de får at vide, de er isoleret? Hvordan kan man sørge for, at de får at vide, de er isoleret? Ja, det kan man dog ved personlige kontakter.

Det er derfor, man så omhyggeligt i det fællesnordiske handlingsprogram gør opmærksom på, at det er vigtigt at lukke op for

folk fra massemedierne i Sydafrika. Det er derfor, man understreger vigtigheden af, at budskabet om vores holdning til apartheidregimet bliver viderebragt til den sydafrikanske befolkning. Ellers ved den jo ikke, hvad vi synes om dem. Hvordan i alverden skulle vi så kunne påvirke dem?

Jeg tror, at en af de nyttige måder at udvide kendskabet i Sydafrika til vores mening om deres samfundsform er den slags private udvekslinger, hvor et ungt menneske i en påvirkelig alder og med alle sanser lysåbne kommer til et samfund som det danske, et samfund, hvor der dog trods alt stadig væk er en hel del liberalt og åbent indstillede mennesker, og her ikke blot oplever, hvordan et sådant samfund fungerer, men samtidig får mulighed for at hente holdninger til det samfund, man selv kommer fra, og den styreform, som findes i ens hjemland.

Derfor tror jeg på værdien af den slags besøgsudvekslinger, og det går jeg ud fra man også har gjort under den tidligere regering. Ellers havde man vel næppe udstedt visa i den slags sager.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

I anledning af udenrigsministerens bemærkning om, hvordan man fremmede forholdet mellem de to lande, og hvordan man påvirkede de pågældende, vil jeg sige, at det er ganske rigtigt, som udenrigsministeren siger, at hvis man ønsker at påvirke nogle mennesker i en heldig retning, gør man det ikke på den måde, som SF og hr. Riishøj vil, med den lukkede dørs politik.

I går aftes havde vi en lang debat om Trigon – også provokeret af SF – hvor man påtalte, at Danmark skulle have transporteret våben dernedtil. Det eneste bevis, man havde, var, at man mente at have set en sort havnearbejder, der havde haft en riffelpatron i sin hånd. Det var det nærmeste, man kom det.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er fantastisk, at hr. Knud Lind efter dog rent fysisk at have været til stede i aftes under hele debatten i dag kan påstå, at det eneste, man kender til våbensmugleriet med

[Bernhard Baunsgaard]

danske skibe til Sydafrika, skulle være løse rygter. Vi har jo notaterne fra justitsministeren. Var det ikke en idé, om hr. Knud Lind nu omsider læste dem?

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Nu var det således i går aftes, at hr. Bernhard Baunsgaard tilfældigvis ikke havde notaterne med, men måtte låne dem af undertegnede for at læse dem igennem, for ellers havde hr. Bernhard Baunsgaard slet ikke været inde i sagen. Men jeg havde jo læst dem igennem op til flere gange, og hr. Bernhard Baunsgaard er udmærket klar over, at det eneste reelle bevis, der var, var, at en eller anden muligvis havde set en sort havnearbejder holde en riffelpatron i sin hånd, som han afleverede til formanden. Det er det reelle. Hr. Bernhard Baunsgaard talte i sit indlæg – det er formentlig kørt videre i samme rille i dag – om grusomheder mod menneskeheden.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Debatten fra i går skal ikke fortsættes her.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Hvis hr. Knud Lind tror, jeg behandler mine udvalgsrapporter på den måde, at jeg bare arkiverer dem, så tager hr. Knud Lind fejl. Jeg ikke alene læser dem, men det lader også til, at jeg kan forstå, hvad der står i dem. Det samme kan vist ingen bagtale hr. Knud Lind for at komme ud for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 42:

Forslag til folketingsbeslutning om ophavsretsnedtrapping.

Af Glistrup (FP) m.fl.

(Fremsat 12/1 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Fremskridtspartiets forslag om en ophavsretsnedtrapping er stort set identisk med et forslag, som folketinget afviste, også fra fremskridtspartiet, i 1976. Allerede dengang beskæftigede flere sig med, hvilke konsekvenser det ville have, hvis Danmark meldte sig ud af det internationale samarbejde. Jeg skal ikke gå meget i detaljer, men kun sige, at der for mig at se vil være så alvorlige komplikationer og problemer forbundet med det, at jeg ikke mener, det ville være forsvarligt at gøre det.

Det ville jo ikke alene påvirke danske værker, som så var uden beskyttelse i udlandet, men omvendt kunne man sagtens forestille sig, at udenlandske værker ikke ville blive sendt til Danmark, simpelt hen fordi rettighedshaverne ikke havde nogen sikkerhed for, at de kunne få den beskyttelse, de havde krav på, i Danmark.

Siden har et udvalg arbejdet med disse problemer, og man kan selvfølgelig se med forskelligt temperament på, hvor længe man nu skal have et sådant udvalg siddende. Mit eget temperament, vil jeg gerne understrege over for forslagsstillerne, er egentlig ikke at have udvalg siddende i årevis. På den anden side er der her dels tale om en efter mit skøn yderst kompliceret lovgivning, dels om, at udvalget adskillige gange i mellemtiden har publiceret delbetænkninger og er kommet med notater og udtalelser, når man har bedt om det. Det vil altså sige, at de faktisk har arbejdet meget effektivt og også har behandlet en lang række problemer.

Det tager øjensynlig lang tid at blive færdig, og det skyldes måske ikke mindst, at man også gerne samtidig vil have en nordisk koordinering af problemerne. Det er som